

Datum bijeenkomst	9 december 2019
Aanwezig	Namens
Mariska Hulswé	BOP
Monique vd Meijde	Renkum Leeft
Ysbrand Brandsma	Dorpsplatform Renkum-Heelsum
Ton Pansier	Ondernemer
Melanie Hutting	Gemeente Renkum
Wim Coopmans	Provincie Gelderland
Jeroen Broens	Algemeen Directeur Smurfit Kappa Parenco
Ruben van Haren	HR Manager Smurfit Kappa Parenco
Hermine v/d Berg	BOP
Peter van Dijk	Pilagroep Jufferswaard
Marc Giesberts	Expert namens RHDHV
Omwonende	omwonende
Erik Martens	Managing director MSL / gespreksleider
Vincent Helfferich	Adviseur QNQ
Doret de Cock (Solutio Scriba)	Notuliste namens Smurfit Kappa Parenco

1) Opening

Erik Martens opent de vergadering om 19.35 uur en heet de aanwezigen van harte welkom. Na een aantal huishoudelijke mededelingen geeft hij het woord aan Jeroen Broens. Hermine v.d. Berg vraagt of er vooraf eerst duidelijkheid wordt verschaft over de naamswijziging van Klankbordgroep naar Omgevingsdialoog. Jeroen Broens meldt dat dit aan bod gaat komen gedurende de vergadering. Er zijn drie afmeldingen, maar desondanks is Jeroen Broens blij te zien, dat er ook nu weer een goede opkomst is. Tevens wenst hij Doret de Cock, vervangend notuliste, welkom en succes toe.

2) Toelichting en ruimte voor vragen over Geothermie (Vincent Helfferich)

Erik Martens geeft het woord aan Vincent Helfferich

Vincent is directeur van QNQ en legt uit dat zijn bedrijf een projectontwikkelingsbureau is dat zich bezig houdt met aardwarmte. Vincent is van origine geoloog, en sinds 2015-2016 betrokken bij deze plannen. Vincent zal ingaan op de planning, het plan van aanpak én hoe ver men nu staat. Middels een presentatie neemt Vincent de aanwezigen mee in de stand van zaken op dit moment.

Waar men naar toe wil is winning van aardwarmte. Je hebt 2 putten nodig in de ondergrond om de warmte naar boven te kunnen afvoeren waardoor men vervolgens met de warmte wat kan doen. Het opgepompte water wordt vervolgens nadat bovengrond de warmte is uitgewisseld afgekoeld weer terug de grond in gepompt. Volumetrisch verandert er niets t.o.v. de ondergrond. Het is een gesloten systeem. Er wordt dus niets blijvend aan de ondergrond onttrokken, i.t.t. gas- en zoutwinning.

De warmte wil men inzetten in de bedrijfsprocessen bij Parenco, met name om de stoomproductie te laten dienen. Het ministerie van Economische Zaken is de drijvende kracht achter deze haalbaarheidsstudies met als doel de industrie te verduurzamen, want: geen gebruik meer van fossiele brandstoffen.

Wanneer je warmte voor de bedrijfsprocessen hebt gebruikt, kun je het terug de grond inbrengen. De restwarmte kan na het proces van Parenco nog worden gebruikt om ca 15000 woningen in de directe omgeving mee te verwarmen. Van 90 graden zakt de temperatuur dan naar rond de 50 graden.

Directbetrokkene is Parenco, maar er kunnen nog andere grote afnemers zijn zoals tuindersbedrijven, grote warmtevragers waarbij bv. ook in de woningbouw verduurzaming kan worden toegepast, en niet te vergeten, energieleveranciers. De warmte die wordt afgenomen is rond de 100 graden, daarvoor moet je +/- 3 km boren. Het water moet voor Parenco zeker 150 graden zijn om de warmte goed te kunnen gebruiken en daarvoor gaat men toch gauw naar 4-5 km om het goed te kunnen winnen. Ysbrand Brandsma vraagt hoever de putten uit elkaar moeten liggen. Dit is rond de 2 km ondergronds. Bovengronds is dat vrij vlak langs elkaar gelegen. Je pompt, geografisch, het in een andere put terug dan waar je het eruit haalt.

De doorstroming ondergronds is erg belangrijk. Het hangt ook van het gesteente af hoeveel warmte er afgegeven wordt.

Vincent benadrukt dat men nog aan de vooravond van het project staat, maar het niet uitsluit dat men, op termijn, ondergronds zal moeten gaan stimuleren voor een betere doorstroming. Winning van aardwarmte is een 24/7 proces dat geologisch en thermisch ook het beste is. Als de warmte is aangetapt loopt het 24/7 door.

Er zijn nog vele andere partijen bij betrokken zoals EBN, EZK en SodM, maar ook energieleveranciers moeten erbij betrokken worden. Er wordt streng toegezien door de toezichthouder, namens EZK. Daarnaast zijn er nog de operators die de regie in handen hebben voor en over degenen die de boringen mogen verrichten. Transport en distributie worden ook ondergebracht bij één partij.

In 2012 zijn al 2 onderzoeken gedaan of aardwarmte voor Parenco interessant zou kunnen zijn. Op basis daarvan is de haalbaarheid opnieuw is bekeken, in samenwerking met experts uit het buitenland die veel ervaring hebben op het gebied van geothermie. Het plan is daarna, in 2016, ingediend bij het ministerie van EZK voor opname in de Green Deal UDG. TNO, Ministerie EZK, infrastructuur en milieu, Q&Q, Tellus Renkum en EBN zijn de betrokken partijen in die Green Deal UDG en die het onderzoeksprogramma uitvoeren om hiermee te komen tót en het maken ván een wezenlijk verduurzamingsslag. Dat is belangrijk voor hele regio: bedrijfsleven en particulieren. Een berekening laat zien dat voor Parenco het neerkomt op 73.000 ton CO2 besparing per jaar. Wanneer hier ook nog woningen bij betrokken worden komt er nog eens 16.000 ton extra CO2 besparing bij.

De haalbaarheidsstudie sluit aan bij de ambities van het Gelders Energie Akkoord. Nadat de plannen in 2016 waren herzien, heeft men dan ook ter financiële ondersteuning van een seismische campagne bij de Provincie Gelderland aangeklopt. De Provincie heeft hier ja tegen gezegd en daadwerkelijk financiële ondersteuning gegeven.

Ysbrand Brandsma vindt de laatste zin, “boorrisico’s worden deels afgedekt” niet prettig. Daar zou eigenlijk moeten staan “financiële risico’s op het niet bereiken van het verwachte vermogen” legt Vincent uit. Wanneer het vermogen van je put tegenvalt, moet dit financieel afgedekt zijn door de overheid.

Boorrisico’s zijn nooit goed en Ysbrand hoopt dat hier zorgvuldig mee wordt omgegaan.

Vincent begrijpt deze opmerking, en sluit hierop aan door aan te geven dat geothermie niet iets nieuws is, o.a. in Duitsland en België al veelvuldig toegepast, er is dus ook al veel kennis en kunde in huis.

QnQ houdt zich namens Tellus Renkum bezig met projectmanagement. Firan is verantwoordelijk voor het design, aanleg en operatie van het warmtenetwerk van Parengo naar de huizen.

Ze hebben een open netwerkbenadering, wat goed aansluit op onze eigen visie.

VITO, is een Vlaamse partij met veel ervaring in geothermie. RHDHV is erbij betrokken voor de vergunning(-en), en dat loopt via de betrokken aannemer.

Het is nog een volledig onderzoeksproject waarbinnen we nu opereren, maar het uiteindelijke doel is dat we op termijn ons kwalificeren voor een pilotput die (voor een deel) door de Rijksoverheid zal worden betaald, maar voordat we daar zijn, doorlopen we nu eerst deze gefaseerde planning. Fase 1A, de exploratie fase, is gekeken naar: wat weten we, welke studies zijn er in het verleden gedaan, richten we ons nu op het verkrijgen van nieuw inzicht in de ondergrond middels seismisch onderzoek. Daar is men nu mee bezig en men verwacht dat einde zomer 2020 de resultaten helder te hebben. Het is een groot gebied waar onderzoek wordt gedaan door Tellus Renkum.

In aanvulling op de reeds geacquireerde seismiek onder het SCAN programma komt men volgend jaar verder terug voor, waarschijnlijk 3 seismische lijnen in het gebied Renkum-Wageningen. Met een lijn wordt bedoeld een letterlijke lijn op de kaart, waarlangs het seismisch onderzoek plaatsvindt.

Publieke communicatie is van essentieel belang en is jaren geleden ook al opgestart door de regiegroep.

Stapsgewijs en gefaseerd zullen de werkzaamheden plaatsvinden.

Hoe ziet een onderzoek eruit, hoe ziet een lijn eruit?

De lijn ziet er, bovengronds, zo recht mogelijk uit, je probeert de energie in de grond te krijgen, de energie weerkaatst op aardlagen en je vangt deze trillingen weer op met geophones. Het onderzoek is erop gericht om alle energie naar beneden te richten, niet lateraal.

Hermine v.d. Berg meldt dat het SCAN onderzoek de nodige geluidsoverlast gaf, en Omwonende beaamt dit. Ruben van Haren meldt dat het onder het SCAN project de bedoeling was dat, in een straal van 300 meter vanaf de lijn mensen een brief zouden ontvangen waarin ze geïnformeerd zouden worden over de uitvoering van het onderzoek. Voor het vervolg is er nu afgesproken dat de afstand wordt vergroot naar 500 meter, zodat men bij de nieuwe lijnen deze problemen niet meer heeft.

Vanuit de gemeente is ook nog gecommuniceerd, dat was ook de afspraak, communicatie zou vanuit de overheid plaatsvinden, maar in de toekomst, wanneer de nieuwe lijnen komen, zal dit onder leiding van SCAN worden uitgevoerd maar Parengo zal nauwer betrokken zijn in de communicatie.

Omwonende meldt dat hij het zorgwekkend vindt dat hij niet weet wat hij toen heeft gevoeld. Ysbrand Brandsma meldt dat dit wellicht door de grondlagen kan worden doorgegeven.

Er zijn nu 3 seismische lijnen geschoten, met de 4^{de} seismische lijn is EBN nu bezig. Seismisch onderzoek vindt plaats op dieptes van typisch 20m. Wim Coopmans meldt dat boren en seismisch onderzoek 2 verschillende dingen zijn. Het één is het onderzoek om te kijken hoe het eruit ziet, dan gaat het trillen wat je wellicht ook kunt voelen, en wanneer er straks geboord gaat worden, is dat is iets geheel anders. Omwonende geeft aan dat hij zich nu al

zorgen maakt over de informatie die er straks (nog) moet komen. Jeroen geeft aan dat de overlast was veroorzaakt door SCAN, EBN is ook een uitvoerende partij. Jeroen vraagt dan ook of Parenco van betekenis kan zijn bij de communicatie. Parenco zegt dit uiteraard toe, maar benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor de communicatie in eerste instantie bij de overheid ligt.

Hermine v.d. Berg meldt dat het in de kranten heeft gestaan dat er metingen zouden worden gedaan, maar verder is er niet veel mee gedaan. De mensen denken dus, "nou, wat ik gevoeld heb, dat zal het dan wel zijn". Naar de toekomst toe zou het wel goed zijn om er meer communicatie aan te wijden en aan te geven, dat men, als men wat te melden heeft, dat hiertoe ook de mogelijkheid bestaat. Maak bekend dat dit dus mogelijk is.

Is er een wettelijke grens omtrent de afstand van boorputten tot de omgeving, vraagt Omwonende ?

Is het logisch dat het zo dicht bij de woonkernen gebeurt? Het is van belang deze boringen te laten plaatsvinden, dichtbij het bedrijfsproces waar we ze willen hebben. In de 3^{de} /4^{de} fase komt dit uitgebreid aan bod, aldus Jeroen, en wordt het ook uitgebreid getoetst of het kan en mag. Als het bij Wet is vastgelegd dat het zoveel meter vanaf de bewoning moet zijn, zal daaraan gehoor gegeven moeten worden. Hermine vraagt zich af hoe aanwezige nucleaire stoffen in de grond, meegenomen gaan worden in dit proces. Er ligt nl. nog een pijp en toentertijd zijn de stoffen in de Rijn gedumpt. Dit wordt zeker in het proces meegenomen, aldus Vincent, die bedankt voor het doorgeven van de informatie omdat men bij Tellus Renkum nog niet op de hoogte was van deze pijp. Dit soort zaken net als ook bijv. niet ontplofte springstoffen (NGE) komt aan bod in het toekomstige vergunningstraject (MER, omgevingswet) en de daarbij behorende adviestrajecten van provincie, gemeente, omgevingsdienst(en) etc.

Jeroen geeft nogmaals aan dat men nog in een beginstadium zit, waar vooral veel informatie van belang is om ook te weten waar interessante lagen zitten. Dit is voor nú de keuze die gemaakt is om het voor nú zo te gaan doen. De vergunningen die toentertijd zijn gegeven voor het nucleaire onderzoek, is toen gestopt omdat het schijnbaar niet haalbaar was. Het gebouw is om veiligheidsredenen gesloopt maar de kelder van het gebouw bestaat nog. De buizen liggen er ook nog en die komen uit in de omgeving van Parenco.

Erik Martens meldt dat, gezien de agenda, voor nu dit onderwerp moet worden afgesloten. Vincent geeft aan dat dit nú de aanloop is náár, maar hij zeker één ieder op de hoogte komt brengen over de huidige stand van zaken, bij verdere ontwikkelingen. Een goed moment daarvoor is begin zomer 2020.

Driekwart jaar boren is zeker wel nodig om met een put tot 4-5 km diepte te reiken, aldus Vincent.

Boringen zullen geluidsoverlast bezorgen, aldus Mariska, en dat gaat 24/7 door.

Omwonende vindt het toch wel spannend en geeft aan dat je op zo'n groot terrein alhier, dat eigenlijk niet meer moet willen. Er zijn genoeg andere terreinen waar dit beter plaats zou kunnen vinden, met minder tot geen overlast naar de omgeving toe.

Jeroen sluit hierop aan met de woorden dat Provincie en Overheid wellicht graag wil duurzaam wil vergroenen. Het is ook de taak van hen om de mogelijke overlast te bewaken. Nogmaals, er wordt nu pas gekeken naar wat er mogelijk is, het project staat pas in de kinderschoenen, we kunnen nog geen antwoord geven op alle vragen die er nu zijn, dat is voor later, aldus Jeroen. Het belang is zo groot dat men bang is dat men niet eens op de 2^{de} plaats zal komen, aldus Omwonende.

Marc Giesberts geeft aan dat dit overleg van de klankbordgroep ooit is gestart omdat er overlast wordt ervaren en dat moet ook doorgang blijven hebben. Het onderwerp geothermie trekt de aandacht daarvan weg. Het zou juist zijn als dat gescheiden van de (agenda van de) klankbordgroep wordt gehouden.

We willen transparant zijn en blijven, aldus Jeroen, en de doelstelling is en blijft verduurzaming van de industrie te realiseren. Wij sluiten erop aan om te kijken of wij er een goede partij voor zijn.

Ruben sluit hier op aan met de woorden: we hebben altijd gezegd dat we hier een aandeel in hebben. Uiteindelijk worden we (alleen) de afnemer van de warmte, wat een enorme verduurzamingsslag zou betekenen. Het is daarom belangrijk om informatie te delen, dat is ook afgesproken. Vincent zou vanaf het beginstadium uitleg komen geven; daarom is hij er nu ook. Het is spijtig dat er klaarblijkelijk overlast is ondervonden door het seismische onderzoek. Marc Giesberts vraagt wat er verandert als alle ideeën omtrent deze planning goed verlopen, en of dit dan ook aan overlast terug dringt. Jeroen bevestigt dit met een stellig ja.

Als de energie i.d.d. te winnen valt met deze warmtebron gebruiken we veel minder gas en gebruiken we geen biomassa meer dan is dat zeker milder naar de omgeving. De hele opzet van de Overheid is uiteindelijk het terugdringen ván, en het duidelijk krijgen ván wat de energiebron oplevert t.o.v. de conventionele energiebron. Dat is de insteek, en als dat voldoende is, kunnen we van de oude energiebron afscheid nemen.

Omwonende vraagt of er plekken zijn waar deze processen al plaatsvinden waardoor men vooraf ervaringen kan opdoen/zien/horen. Die zijn er zeker, aldus Vincent. En de voordelen zijn ook groot. We hebben geen laagwaardig hout meer nodig, geen biomassacentrale meer, geen 52 miljoen kuub gas en we zijn tevens in staat om bij volledige benutting van het potentieel 15.000 huishoudens in de omgeving van warmte te voorzien. De warmte wordt voor de huishoudens niet goedkoper, maar het sluit wel aan bij de ambitie om met zijn allen minder CO2 uit te stoten. Concreet betekent dit voor het dorp Renkum: zolang er geen warmtenetwerk in het dorp ligt, kun je deze warmte niet in het dorp gebruiken. De meest concrete plannen voor aanleg van een warmtenet spelen nu in Wageningen. In de macrowereld kunnen we wel degelijk zorgen voor minder CO2 uitstoot, maar voor de mensen in het dorp, levert de restwarmte niet direct iets op. Dat komt omdat er geen warmtenetwerk ligt.

Melanie Hutting geeft aan dat zij op plaatjes had gezien dat, wanneer de installatie operationeel is, dit een soort formaat sporthal betreft, klopt dat? Dat is correct en dus kun je met isolatie veel oplossen. Ook de overlast bij het boren kun je op diverse manieren beperkt houden.

Vincent meldt dat er i.d.d. bij andere vergelijkbare geothermie projecten zeecontainers als geluidsschermen zijn gebruikt in.

Jeroen benadrukt nogmaals dat men transparant wil zijn én blijven en sluit hiermee dit onderwerp a, met nogmaals de belofte om bij de overheid erop aan te dringen duidelijk hierover te communiceren.

3) Stand van zaken

Jeroen Broens geeft een uiteenzetting over de stand van zaken tot heden toe. Geur is tot nu toe het hoofditem van gesprek geweest.

De stappen die niet gelopen zijn zoals men wilde, zijn samengevat in een slide evenals de zaken die afgerond zijn. Er zijn diverse acties genomen, met name procesmatig, om te komen tot een gemiddelde geurbelasting voor de omgeving. Dit is ook in de slide meegenomen.

Men is nog steeds bezig met het finetunen van het proces op het zo ver mogelijk te optimaliseren. Mariska Hulsewé vraagt wat Ash content betekent waarop Ruben meldt dat hij het definitieve antwoord zal achterhalen bij de Operations Manager en zal hier op een later moment op terug komen. **Actie Ruben**

Jeroen geeft aan dat het streven is om de geuroverlast nog verder terug te dringen, en dit zo goed mogelijk te optimaliseren. Ruben sluit hierop aan dat metingen in het proces, niet meer d.m.v. laboratoriummetingen, maar door continumetingen zal worden gedaan zodat er constant helderheid is in de getallen zodat men op tijd kan bijsturen om het proces zo stabiel mogelijk te krijgen. Door het installeren van elektrische neuzen in de afvoeren kan men ook heel nauwkeurig en snel waarnemen wanneer er uitstoot aanwezig is. Deze neuzen worden eind januari geïnstalleerd. Deze meetsondes kunnen scherpe metingen maken en vastleggen omtrent geurmeting, aldus Jeroen. Ook vergelijkingen trekken met de metingen in Roermond wordt meegenomen in het proces, zodat ook daaruit weer lering getrokken kan worden. Het aantal meldingen dat wordt gedaan is stabiel geworden, maar men blijft streven naar zo min mogelijk.

We zorgen er tevens voor dat de silo's leeg zijn voordat er stops worden uitgevoerd.. Met opstarten duurt het dan iets langer, maar dan heb je wel een schoner proces bij het opstarten, aldus Ruben.

T.a.v. communicatie: we doen al veel op dat gebied, maar Ruben heeft nu ook nog een communicatieplan opgesteld waardoor er goed overzicht én inzicht is over waar men mee bezig is, waar men staat. Dit is o.a. het maandelijks overleg met de wethouder, bestuurlijk overleggen, veelvuldig afstemmen met ODRA, de geur app te verbeteren en bij afwijkingen wordt er direct gecommuniceerd.

Na elke projectmeeting worden wij ook op de hoogte gesteld en worden verwachtingen over en weer duidelijk gemaakt.

Een omgevingsdialoog is van essentieel belang, en daarover is al eerder gesproken met elkaar om te weten: wat is dit nu precies, hoe kijken de overheden daar tegenaan. Als je kijkt wat we doen met de groep mensen die tijdens deze bijeenkomsten aanwezig zijn, dan heb je eigenlijk alles in handen om die omgevingsdialoog met elkaar aan te gaan. Daarmee kunnen we kijken hoe we dat kunnen verbeteren.

Hermine v.d. Berg reageert erop door te melden dat het wordt opgenomen in de omgevingswet, en vindt het vervelend dat het excuus wordt gebruikt voor de geothermie, omdat het een veel bredere, ruimere en diepere omgevingsdialoog behoeft. Ruben is het daar zeker mee eens, want zoals wij met de overheid de omgevingsdialoog beamen en ook veelvuldig hebben gevraagd of men ermee aan de slag gaat, om de discussie te starten over "wat is de stip op de horizon" van de overlast vanuit Parenco. **Dat is de enige reden waarom we met elkaar in gesprek gaan en het is zeker niet als excuus voor geothermie voor welke vorm dan ook voor de toekomst.**

In de toekomst zullen heel veel dialogen en momenten komen dat overheden en partijen betrokken zijn, om over eventuele zorgen over het project te gaan praten. Dat zal alleen gebeuren in een setting waar het alleen dáárover zal gaan, aldus Jeroen.

Wim Coopmans meldt dat in de klankbordgroep geschikte mensen zitten voor eventueel een omgevingsdialoog, maar dat betekent voor Wim niet dat men nu al een omgevingsdialoog aan het voeren is. Besloten wordt dan ook dan men een klankbordgroep blijft tot er meer duidelijkheid is over wat een omgevingsdialoog is. Helder moet zijn wat er mee wordt bedoeld en hoe we het vorm gaan geven, aldus Jeroen.

Geluidsreductie:

Het blijft belangrijk te benoemen dat men continu bezig is om het proces te optimaliseren en tijdig te achterhalen waar de problemen zitten en die op te lossen. De aanvangstijden van de werkzaamheden die blijven gehandhaafd om te zorgen dat de randen van de dag zo klein mogelijk blijven. Een project met continu geluidsmetingen schijnt technisch toch ingewikkelder te zijn dan men had verwacht. De loading docks zijn nu voorzien met zachtere piepjes, en t.a.v. het project warmteterugwinning wordt gekeken of men iets op het dak kan de creëren en zullen er geluidsweringen geplaatst.

Hermine geeft aan dat veel mensen uit het dorp, die naar hun werk gaan 's morgens, behoorlijk overlast ondervinden van de vrachtwagens en dat zelfs files zijn tot aan Doorwerth. Ruben herkent die files tot aan Doorwerth helemaal niet. Soms staan er vrachtwagens, ter overbrugging voor de nodige rust, die chauffeurs ook nodig hebben. Hier is volop aandacht voor, aldus Ruben.

Ze worden verspreid over de dag, en beboet wanneer zij zich niet houden aan de regels. Er is duidelijk verbetering te zien, aldus Peter van Dijk.

4) Overleg Gemeente / Provincie /ODRA / ODRN

Er is veel gebeurd, aldus Jeroen. Er zijn 25 handhavingsbezoeken afgerond. Parenco zet zich daar flink op in. Het voldoen aan de emissie-eisen voor K43/44 loopt nog, dat is de laatste die nog afgerond moet worden.

Toezicht houden op de regels; hier wordt streng op toegezien door de overheid en Parenco is tevreden dat zij zo goed voldoet.

14 november jl. was er een bestuurlijk overleg met de Provincie. De opzet was te kijken naar, waar staan we nu en wat kunnen we doen om verder te komen. Het was een open en positief gesprek waarin ook het vertrouwen werd uitgesproken. Dat geeft aan Parenco zeker gemoedsrust. Een nauwere samenwerking tussen de 3 partijen is het streven, waar men ook zeker aan werkt.

Ruben geeft aan dat het goed is dat Parenco over de eerste 4 BBT 's de conclusies heeft ingeleverd. In ieder geval de verplichte BBT 's moesten dit jaar nog worden ingediend. Over twee weken vernemen we hierop een reactie van De Omgevingsdienst Nijmegen, de vergunningverlener, en gaan wij met hen daarover van gedachten wisselen.

Er vindt opnieuw een discussie plaats omtrent omgevingsdialoog waarop Mariska Hulsewé benadrukt dat zij effect wil zien, en niet het gevoel wil hebben dat de situatie wordt behandeld als een communicatieprobleem.

Er moet naar objectiviteit worden gestreefd omtrent geluids- en stankoverlast, want voor de één is het overlast, voor de ander niet. Het streven is en blijft om het naar beneden te krijgen. Het moet goed in beeld komen om duidelijk te krijgen, waar het nu in zit.

Mariska voegt hieraan toe dat als het lastig is om geur te objectiveren, het wel heel vreemd is dat er een Gelders Geurbeleid is. Wim Coopmans geeft aan dat deze methode er wel degelijk is. Geeft Mariska aan dat zij van mening is dat de vergunning te groot is.

Ook dat is helder. Erik wil weten of dit door allen wordt ervaren. Peter meldt dat het heel wisselend is, van papier was voorheen geen overlast, van karton is wel meer overlast, het is wel wisselend en de overlast is dus niet continu. Voor Peter is de situatie van vandaag acceptabel.

Hiervoor is zeker begrip, aldus Ruben. Ook wij horen wisselende geluiden.

Daarom zullen wij er altijd spits op blijven en elke 6 weken komen de experts bijeen om de metingen door te nemen. Het wordt meegenomen door Parenco en het blijft onder de

volledige aandacht van Parenco. Parenco voldoet aan alle strenge eisen van de vergunning. Het groeien naar een verbeterde geur is een verplichting die in de vergunning is opgenomen. Ook aan deze verplichting is voldaan.

Mariska stelt dat van de vijf bestuursleden van de BOP er op dit moment drie ernstig ziek zijn en dat ze zich hierover zorgen maakt. Erik stelt de vraag of zij met haar uitspraak een causaal verband legt tussen de ziektegevallen en de activiteiten van Parenco. Mariska ontkent dit. Op de vraag van Omwonende aan Mariska, of Mariska kan aangeven wat de veroorzaker van de ziektegevallen is, ook daar wil Mariska geen uitspraak over doen.

Jeroen vindt het nogal een harde uitspraak om de insinuatie uit te spreken dat Parenco hieraan schuldig is. Marc sluit hierop aan dat het door Mariska als onrust is uitgesproken, niet als een beschuldiging richting Parenco. Jeroen vindt het prima als dit zo wordt gezien, maar op Jeroen was het uitgesprokene wel degelijk anders overgekomen. In een eerder gesprek met de wethouder is dit namelijk ook al zo benoemd.

Hermine maakt een opmerking over het percentage 'geboren kinderen met defecten en miskramen'. Ook hier wordt de vraag gesteld of zij met deze niet onderbouwde uitspraak Parenco aanspreekt. Hermine ontkent dit. Jeroen geeft aan dat dergelijke emotioneel beladen uitspraken de discussie bezwaart. Hij snapt de emoties, maar pleit ervoor de dialoog op basis van feiten te blijven voeren.

Monique v.d. Meijde ondervindt niet echt overlast, het is heel wisselend en vaak van korte duur.

Ruben geeft aan dat de afstand bekend is waarbinnen de geur aanwezig kan zijn. Deze ligt ergens rond de 300-400 meter en een breedte van 30-40 meter. Dit zoals is vastgesteld door een geurexpert (Gert de Bruyn, ODORO).

Omwonende meldt de geur wel verder reikt als wat door Ruben aan normen wordt bevestigd.

Het zijn geurverslagen van de specialist, dat wil niet zeggen dat het incidenteel niet buiten die 300-400 meter kan reiken.

Het is een wettelijke norm die gehanteerd wordt en waaraan men moet voldoen.

Parenco werkt nog steeds volop aan verbetering en de dialoog kan pas echt worden aangegaan als er ook tot een acceptatie komt, als duidelijk is welk niveau acceptabel is. Wim Coopmans geeft aan dat Parenco er i.d.d. alles aan doet, maar de beleving van de omwonenden is daarin anders. Het is een moeilijk punt om volledig met elkaar op één lijn te komen. Marc benadrukt dat deze bijeenkomsten daarvoor van belang zijn en die moeten gebruikt worden om er samen uit te komen. Ruben sluit de discussie af met de woorden dat er met veel mensen gesproken wordt en dat deze gesprekken echt niet alleen over "ons mooi papier gaan", maar juist inventariseert Ruben op dat soort momenten de issues die er spelen onder de bewoners. Ook wanneer we met raadsleden spreken worden dit soort zaken besproken zodat we er aan kunnen werken en BLIJVEN werken om tot verbeteringen te komen.

Het is zeker erg belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven, aldus Marc Giesberts.

T.a.v. Geluid:

Ruben geeft aan dat hier uiteraard ook aandacht voor is en geeft aan dat grote én kleine zaken worden aangepakt om zo er voor te zorgen dat geluidsoverlast tot in de kiem wordt gesmoord.

Ruben doet zelfs regelmatig metingen, ook bij de mensen thuis, om inzicht te krijgen wat er aan overlast wordt ervaren en het blijkt, dat de hoeveelheid geluid écht minimaal is. Toch wordt er dan doorgezocht naar de mogelijke bronnen waarvan met hinder ondervindt.

Omwonende complimenteert daarbij Parengo voor de goede aanpak die zij hanteren. Hij ondervindt minder hinder van geluid,

5) Open vraag: Hoe kunnen we deze omgevingsdialoog versterken en hoe zie je je eigen bijdrage hierin

Dit agendapunt is aan bod geweest bij agendapunt 4

6) Overzicht, wat doet Smurfit Kappa Parengo voor de omgeving

Dit agendapunt is aan bod geweest bij agendapunt 4

7) Rondvraag en sluiting

Er zijn geen vragen meer.

Ruben en Jeroen hebben voor alle aanwezigen een kleine attentie voor hun inzet in het afgelopen jaar. Ruben zal een nieuwe planning voor 2020 maken en dit aan allen doen toekomen.

Erik Martens bedankt alle aanwezigen voor hun komst en sluit de vergadering om 22.20 uur en zegt toe dat de notulen snel gedeeld zullen worden.